

פרוטוקול מס' 263

מישיבת ועדה השירותים הציבוריים
יום ג', ו' בשבט תשל"ז - 25.1.77, שעה 11.00

נכחו:

חברי הוועדה: ח. גרוסמן - היו"ר
י. בארי
א. גיבלבר
ל. דיציאן
ה. זיידל
מ. ידיד
צ. לינקר
א. נמיד
ב.צ. קשת

מוזמנים: א. לנגומן - מנכ"ל משרד הסעד
י. קנדל - משרד הסעד

מזכירת הוועדה: ש. כרם

רשמה: צ. ספרן

- סדר היום: (א) חילופי גברי בוועדה.
(ב) חשבוה מנכ"ל משרד הסעד א. לנגומן לשאלות חברי הוועדה.
(ג) מסקנות הוועדה בנושא: מצב המעונות למפגרים והמחסור בחוכניות לשיקום - הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת מ. ידיד.
(ד) סדר עבודת הוועדה.

917

(נאקס) כ"א כ"ז 31.1.77

היו"ר ח. גרוסמן: אני פותח את הישיבה.

א. חילופי גברי בוועדה

יש לי תפקיד נעים ולא נעים - תפקיד לא נעים להיפרד מחבר-הכנסת דיציאן העוזב את הוועדה; תפקיד נעים לקבל את פניה של חברת-הכנסת החדשה גב' לינקר.

ל. דיציאן: גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לא בקלות אני נפרד אחרי יותר משלוש שנות פעילות בוועדה זו. לא פעם ניהלתי כאן מאבקים ענייניים כשחשבתי שהם צודקים אפילו הייתי בודד או כמעט בודד בדעתי. מובן מאליו שבכל ועדה פרלמנטרית באות לידי ביטוי עמדות פוליטיות שמחלקן הן ענייניות, ובחלקן - נובעות מהשקפת עולם מסויימת, אבל בכל המאבקים שלי השתדלתי להישאר במסגרת העניינית ובמסגרת הפרלמנטרית מבלי לפגוע. יש לי הרגשה שכמעט כל חברי הוועדה, שהיה לי הכבוד לעבוד אהם, העריכו עמדה זו.

באופן פורמלי יודיעו על כך שאני עוזב את הוועדה עוד היום במליאת הכנסת, אבל אולי בדיון על חוק אחד או שניים שהתחלתי את הטיפול בהם אבקש מחברי סיעתי שיחלפו אחי כדי שאוכל להשתתף.

אני מודה לכל חברי הוועדה, בעיקר ליושבת-ראש, על שיחוף הפעולה. נהניתי מן העבודה ולא בקלות אני נפרד.

ב.צ. קשת: אני יכול רק להוסיף - וזאת במקום כל הדברים הטובים שאני יכול להגיד - שנאבקתי כדי שחבר-הכנסת דיציאן לא יעזוב את הוועדה ולא הצלחתי.

ה. זיידל: לשמוע פחאום היום שחבר-הכנסת דיציאן לא יהיה איתנו כאן בוועדה בתקופה שנותרה לנו עד סוף הקדנציה, לזה לא פיללתי. ישבתי איתו בשתי ועדות - בוועדת העבודה ובוועדת השירותים הציבוריים, ובשתי הוועדות הוא שייך לאלה שלא החסירו כמעט אף ישיבת ועדה. גם כחבר ועדה וגם באופן אישי מצאתי אותו שפה משותפת ואני חושב שהוא יחסר לנו בוועדה בעצה משפטית ובהדרכה, למרות הוויכוחים שיש לנו איתו לפעמים.

בהזדמנות זו אני מצטרף ליושבת-ראש ומברך את חברת הכנסת החדשה. חוספת אשה היא תמיד נוף חדש בוועדה ויש לכך חשיבות רבה.

צ. לינקר: חודה רבה.

י. בארי: כפי שחבר-הכנסת קשת עשה במגזר שלו עשיתי אני במגזר שלי את כל המאמצים האפשריים לא להביא להחלפת חבר ועדה שהחמיד לשבת בה. לא פעם כשהיינו מעטים כללו המעטים את חבר-הכנסת דיציאן.

בדרך כלל היינו בצד אחד של המתרס. היו מקרים - כפי שאמר חבר-הכנסת דיציאן - שהוויכוח היה ענייני, שחילוקי הדעות היו ענייניים, וכמו במקרים לא מעטים בוועדה חתכו חילוקי הדעות את הסיעות השונות והחזיתות גובשו מעבר למחיצות הסיעתיות. צר לי שחבר-הכנסת דיציאן עוזב, אבל כנראה שהלחצים הסיעתיים והפרלמנטריים הם כאלה שבנסיבות העניין לא ניתן היה למנוע את עזיבתו והעובדה שהמאמצים של חבר-הכנסת קשת ושלי לא הועילו.

אני מבקש גם לברך את חברת-הכנסת לינקר. אמרתי אמש בסיעה ואני חוזר על כך כאן, שחברי-הכנסת החדשים - ששניים מהם מצטרפים לוועדה זו - הם מלאי מרץ ואני משוכנע שיעשו ככל יכולתם כדי לקדם את עבודת הוועדה. אני מאחל להם הצלחה.

ל. דיציאן: בדברי שהיו מלוננים התרגשתי לאחל לגב' לינקר הצלחה בתפקידה בכנסת ובוועדה. אני מאחל לה הרבה הצלחה.

צ. לינקר:

קטונתי מהכבוד הזה שאני זוכה לו מכל הצדדים. אני מקווה שאתגבר על כל הקשיים הנצורמים בהחלטה וזאת גם בעזרת היידע הרב והחבונה של חבר-הכנסת דיציאן. יש לי קצת נסיון בחתום הנושאים הקשורים בוועדה זו ואשתדל למצות אותם, גם לטובת הענין וגם - ואני רוצה להדגיש זאת במיוחד - לטובת האשה, שמעט מדי גורמים מקדישים עצמם לנושא מסויים זה.

היו"ר ח. גרוסמן:

בתחילת הישיבה אמרתי שאני נפרדת בצער מחבר-הכנסת דיציאן, אך לא אמרתי מדוע אני נפרדת ממנו בצער. אני חייבת לומר שחבר-הכנסת דיציאן, עם הקפדנות שלו, עם היושר שלו, גם מקשה, אבל בסופו של דבר זו תופעה חיובית ביותר. יושב-ראש ועדה שרוצה לחפש רק נוחות, לא ימצא זאת אצל חבר-הכנסת דיציאן, ואני אומרת זאת לזכותו. יחד עם זאת אומר גם משהו לזכותי: לא חיפשתי את הנוחות והיה לי נעים לעבוד אהך. אני יודעת שהיתה לך חרומה סגולית מיוחדת, ביחוד בדיונים על חוקים, להעיר הערה מזווית ואיה שהיועצים המשפטיים לא שמו לב אליה, ואני מודה לך מאד. למרות שאחה עוזב אותנו אני חושבת שאין כל סיבה שלא תחליף את אלה מחברי סיעתך שאינם באים לישיבות הוועדה.

ל. דיציאן:

אני מודה לכולם על הברכות ועל ההערכה ומדי פעם בפעם, בחוקים מסויימים, אמשין להשחחף.

ב. תשובות מנכ"ל משרד הסעד, אהרון לנגרמן לשאלות חברי הוועדה

א. לנגרמן:

אתחיל בשאלה שנשאלה לאחרונה באשר לחוסים מפגרים הנמצאים במוסדות ששייכים למנזרים או לכנסיות נוצריות: משרד הסעד עובד עם ארבעה מוסדות שהם במסגרת כנסייתית, מנזרית: מוסד סנט-וינצנט בעין-כרם בירושלים; מוסד שני ששייך לסנט-וינצנט גם הוא בירושלים; מוסד אלינור; מוסד סנט-מרגרט בחיפה. באותם מעונות נמצאים 164 חוסים, מהם כ-50 יהודים.

אני רוצה להדגיש את חברי הוועדה שלא נשלח אף ילד יהודי אחד למוסד בבעלות נוצרית ללא הסכמה מיוחדת של ההורים, מעבר להסכמתם הרגילה באשר לסידורו במעון.

למעשה רובם של החוסים היהודים מרוכזים במעון סנט-וינצנט. האוכלוסיה היהודית שנמצאת שם היא אוכלוסיה סיעודית ופירושו של דבר - ילדים שוכבים, שמגעם ושיחם עם העולם הרחב מוגבל מאד כך שלצדם הימצאותם במעון בבעלות נוצרית לא יכולה להיות השפעה על חינםם לעתיד, מה גם שאנחנו ערים לענין זה ומקפידים על כך שהסיטואציה הזאת לא תנוצל לרעה. מוסד סנט-וינצנט, שבו מרוכזים 40 מתוך 50 החוסים היהודים, נחשב למוסד טוב מאד, הנותן טיפול טוב מאד, העושה את עבודתו באמונה ומסייע לפתרון של בעיות.

היו"ר ח. גרוסמן:

האם החזקה הילדים נעשית באמצעות תקציבי הכנסיה?

א. לנגרמן:

אני לא יכול לומר. אני חושב שבסנט-וינצנט אנחנו מכסים את מלוא העלות.

ל. דיציאן:

מהן הסיבות שהורים יהודים מוסרים את ילדיהם למוסדות נוצריים?

א. לנגרמן:

שני מוסדות, ומשניהם בעיקר סנט-וינצנט, מטפלים באוכלוסיה סיעודית שהיא בעייתית בגלל המחסור שיש לנו במקומות לאוכלוסיה זו ומדובר באוגון וולונטרי שמוכן לפעול בחתום זה. חברי ועדה שביקרו במעונות למפגרים וראו את האוכלוסיה הסיעודית יודעים מה גודל החרומה שהמוסד הזה חווה. כרגע השאלה היא היפוטטית ואני משער שלו היו לנו מספיק מקומות במוסדות יהודיים לא היינו שולחים ילדים למוסד נוצריים.

קיימת גם תופעה הפוכה: יש לנו ילדים ערביים במוסדות יהודיים, כי המעונות שקיימים מעטים ואינם נוחנים חשובה לסוג זה של אוכלוסיה. דווקא לגבי הילדים הערביים קיימת בעיה, כי מדובר

א. לנגרמן:

ברמות גבוהות יותר ובחינוך לערכים. עיבדנו חוכנית להקמת מעון למפגרים ערבים ואנחנו מקווים, בעזרת כספי חרומות, להתחיל לבנות אותו השנה. איתרנו שטח ליד נצרת וגם התכנון עומד להסתיים, כמו כן יש לנו חרומה ראשונה בסכום של כחצי מליון לירות מאוגון נוצרי שבדי שמוכן לסייע לפרוייקט זה עד 50% מהוצאותיו. ההוצאות יחבטאו בכ-12 מליון ל"י. המוסד הזה יאפשר לנו להוציא את הילדים ברמה הגבוהה יותר מן המוסדות היהודים, כדי שיזכו ללמידה ולחינוך לערכים בהתאם לוקע החברתי והתרבותי שממנו הם באים.

לא כן בסיעודיים שבהם מסתכם הטיפול שלנו בשמירה על חיי של הילד, על נקינותו, חזונתו וכיוצא בזה. רק לעתים רחוקות אנחנו נחקלים בילד שהגיע אלינו במצב סיעודי ומצליחים להוציא אותו מן המורכבות הרבה של מספר מחלוח הקשורות אחת בשניה.

היו"ר ה. גרוסמן: בזמנו שמעתי על בעיות רבות שהיו במוסד לילדים מפגרים בבקעה-אל-גרביה.

א. לנגרמן: כיום המצב טוב בהרבה מזה שהיה. המעון, שהוא פרטי, החל בפעולתו כאשר לא היו עדיין תנאים מוקדמים בשטח ורק חוץ כדי קליטה והפעלה צריך היה להחקיף את החימום, אח המים החמים ועוד. כיום המצב סביר והמעון פועל יפה.

צ. לינקר: האם במעונות למפגרים נמצאים גם ילדים אוטיסטים שלמעשה אינם מקרי פיגור?

א. לנגרמן: איננו סבורים שילד אוטיסטי הוא בהכרח ילד מפגר. אנחנו סבורים שהוא זקדק למסגרת-החייחסות שונה מזו של המפגר. יכול לקרות שלאחר שהיה של כמה שנים במעון לילדים אוטיסטים מתברר שהחנהגותו של ילד מסויים נובעת מפגור שכלי ואז הוא מועבר לטיפול משוד הסעד, כשם שיכול להחברו שילדהנמצא בטיפולאנו במעון למפגרים הוא למעשה אוטיסטי ואז מעבירים אותו לטיפול משוד הבריאות. הטיפול במפגרים הוא בידי משוד הסעד, הטיפול באוטיסטים - בידי משוד הבריאות ולשני המשודים ועדה משוחפת הדנה במקרי גבול ומקיימת קשר יומיומי של עבודה. בדרך כלל נמצאים ילדים אוטיסטיים במוסד שהוא באחריות ובבעלות משוד הבריאות. אם יש לילד אוטיסטי סיכוי להגיע אל מיצוי הפוטנציאל שקיים בו הרי זה על דרך הטיפול שאמונים עליו שירותי רפואת הנפש.

מ. ידיד: אבקש שתספר לנו על מעון "יקום".

א. לנגרמן: אגיע לכך.

באשר לדברים אחרים אני בא לספר על כמה בשורות טובות של פעילות ממושכת שהגיעה לידי סיום בנושא המפגרים. קודם כל אני שמח שהסתיים ענין התקנות. עם סיום הצד החקיקתי של נושא זה נצטרך להתחיל בהפעלתו ואין ספק שהשינוי יגרוור אחריו בעיות של חקציב שנציג אותן בפניכם.

ענין שני שראיתי אותו כחשוב הוא קביעת השיטה המטפלת בחעריפים למעונות פרטיים. מסיבות שונות הוזנח ענין זה תקופה ארוכה ורק לפני שבועיים-שלושה סיימנו את ההסכם עם בעלי המעונות הפרטיים על קביעת שיטת התמחור והעלות של החזקת מפגרים במעונותיהם, עדכון החעריפים וכיוצא בזה. השיטה החדשה מבטיחה שלא יווצר עוד פעם מצב שבו תחול וגרסיה בחעריפים למעונות. בהתאם להסכם נעים החעריפים בין 2,200 ל"י ל-2,800 ל"י פד-חניך לחודש. בכך אני יכול לומר שכמעט ולא קיים כיום הפרש בין דמי ההחזקה עבור ילד במעון פרטי לבין דמי החזקה עבור ילד במעון ציבורי. אם קיים הפרש, הרי הוא קטן מאד. החעריפים מושחתים על בסיס סלים של חקני כוח אדם, תזונה, הלבשה, נקיין - כל המרכיבים הקשורים בהחזקת הילד. אני רואה בכך דבר חשוב לא רק מפני שהוא בא לחקן מצב לא סביר אלא מכיוון שהונח כאן בסיס שניתן לעשות בו שימוש בשנים הקרובות.

א. לנגרמן:

היינו, עדכון תקופתי בהתאם לכללים שנקבעו המביאים בחשבון את כל מרכיבי העלות של החזקת מפגרי בפנימיה.

ענין נוסף שבו אני רוצה להביא בפניכם אינפורמציה שהשתנתה מאז הונחו המסמכים על שולחנכם: מצבת הממתינים לסידור במעונות למפגרים עומדת כיום על 650 - וזאת לאחר שביצענו כמה מאות השמות בשלושת החודשים האחרונים - כאשר בשנה שעברה עמדנו עם רשימה של 1,250 ממתינים. אם נדבר במוצעים - וזה אינו משקף נכון את התמונה - הווה אומר שאם הגידול השנתי לסידור בפנימיה הוא כ-300 לשנה, הרי שהמתנה לסידור אורכת כשנתיים.

א. גיבלבר: האם נוספו מקומות?

א. לנגרמן: כן. הסתיימה בניית המעון החדש בדימונה; הסתיימה הבניה במעון החדש "חברת נעורים" ליד חל-מונה; נסתיימה חוספת הבניה במעונות שונים. הייתי מגדיר את המצב הנוכחי כמצב טוב יותר ממה שהיה אי פעם.

אבל אליה וקוץ בה: מכאן ואילך שוב נאריך את רשימת הממתינים, אלא אם ננקוט בצעדים מיוחדים, משום שבשנתיים האחרונות, ב-1975 ו-1976 לא קיבלנו תקציבי פיתוח לבניה החדשה שתכננו ורק ב-1977 נקבל שוב תקציבי פיתוח לבניה החדשה. כל זה יוצר חלל ריק של שנתיים-שלוש במערכת פיתוח המעונות, כי אותה מערך שנתחיל את בנייתו ב-1977 יסתיים לכל המוקדם ב-1979, וזאת בהתחשב בכך שהיום - כשמדברים על בניה מודולרית - ניתן לבנות מהר יותר. אנחנו עשויים איפוא להגיע שוב למצב שרשימת הממתינים תעמוד על 1,000 ואף למעלה מ-1,000.

אוחם 600-650 הממתינים כבר אובחנו ומויינו.

ענין נוסף שעל התרחשותו אני יכול ושמה לדווח עליו: באחת ההזדמנויות ספרתי לכם על כך שאנחנו מתכוונים להגיע לפיתוח שירותים קהילתיים למפגרי בקנה מידה רחב. ענין זה יקרום עור וגידים בשותפות עם הג'וינט. אנחנו נמצאים עכשיו בשלבים האחרונים של הקמת אגודה משותפת לממשלת ישראל ולג'וינט - אגודה לתכנון ופיתוח שירותים קהילתיים למפגרי בישראל. אגודה זו תהיה אגודה עותומנית כפי שנדרש על ידי הגוף האמריקני שישתתף בתקציב האגודה ב-50%. השבוע קיימנו פגישת עבודה ראשונה ואני מקווה שתוך שלושה-ארבעה שבועות יוגשו המסמכים לבית-המשפט והאגודה חוקם ותחיל לפעול.

הכוונה היא לפתח מערכת גדולה של שירותים קהילתיים למפגרים בתפיסה טוטלית לעומת התפיסה הקיימת כיום. גם היום יש שירותים קהילתיים למיניהם - מעונות יום, מפעלי חסוקה, הוסטלים וכיוצא בזה, אבל הם קיימים קצת פה, קצת שם, כאשר עדיין שולטת בנו המגמה שבאיזה שהוא יום צריך הילד המפגרי להגיע למסגרת פנימית היוות וההורים לא יוכלו לעמוד בטיפול בו. מאידך, הכוונה שלנו היא לפתח מערכת שירותים קהילתיים שתאפשר לקבוצות גדולות יותר של מפגרים לחיות בקהילה ככל אדם אחר; בשירותים ובמסגרות הקיימים בקהילה ובשירותים נוספים שהם זקוקים להם.

א. גיבלבר: כשאתה מדבר על חיים בקהילה האם אתה מתכוון לחיים במסגרת המשפחה?

א. לנגרמן: או במשפחה או מחוץ למשפחה, כמו בהוסטל, כמו בדיוור מוגן שקיים בכמה ארצות מפותחות.

לצורך תוכנית זו הזמנו ארצה לפני זמן מה את אחד המומחים העולמיים בנושא הפיגור השכלי, ד"ר ניקולסון מדנמרק, שהוא עצמו מנהל את השירותים למפגרי בארצו. בהסכמת משוד הסעד הדני הוא ישב כאן שישה שבועות ובימים הקרובים אני עומד לקבל ממנו דיווח על המגמה, על המסגרות ועל התפיסה הקהילתית שמחאימות לחנאי מדינת ישראל ושאליהם אנחנו שואפים ורוצים להגיע.

א. לנגרמן:

גם מן הבחינה הפורמלית נעשה צעד גדול קדימה: אגודת אק"ם תהיה שותפה באגודה לתכנון ופיתוח שירותים קהילתיים למפגרים. בריכוז כל הכוחות והאמצעים ובסיוע לא מבוטל שיעמיד הג'וינט לענין זה - 50% של התקציב - אני רואה פתח של תקווה לשיקום של ילדים מפגרים הרבה מעבר למה שהיינו רגילים לו בשנים האחרונות. אני סבור שתהיה לכך בסופו של דבר השפעה לא מבוטלת על מספר הילדים המופנים לפנימיה, כי ניתן יהיה למנוע הפנייתם של אותם ילדים שעברם הימצא מסגרת בתוך הקהילה.

נושא נוסף שהגיע לסיומו בשבוע שעבר הוא המשא ומתן, בין המשרד לבין המערכות השונות הקשורות בשכר עובדים, לגבי שכר מטפלות העובדות בפנימיות לילדים מפגרים. לפי סיכומו של אותו משא ומתן תזכינה המטפלות לאותם תמריצים שזוכות להן האחיות בבתי-החולים, כיוון שהן צמודות מבחינת דירוגן לאחיות מעשיות. אני סבור שגם דבר זה יוסיף לנו אפשרויות להשגת מטפלות, בעיקר בתחום הקשה - בסיעודיים, תחום שקשה לעמוד בו יזמן ממושך.

באשר לפיקוח על המעונות: גם אני סבור שהוא איננו מספיק. לשירות למפגר למעלה מ-30 פנימיות שצריך לפקח עליהן, כאשר לצורך זה יש אצלנו כיום 3 מפקחים, שעליהם לפקח על כל הפנימיות הפזורות מדימונה ועד מגדל מצד אחד, ועד נצרת וצפונה ממנה מצד שני. מובן ששלושת המפקחים אינם יכולים לענות על הצרכים ואנחנו לוחמים זה שנתיים לאישור תקנים לפחות לעוד 5 מפקחים. שוחחתי על כך עם שר הסעד דהיום ואני מקווה שנוכל להעזר בו. במידה רבה נחוץ כיום הפיקוח עוד יותר מבעבר, כי היום לאחר שהתקנו את התקנות, לאחר שאנחנו משלמים את החשלוּם המלא למעונות אנחנו חייבים להקפיד עוד יותר על ביצוע הדברים. כאשר שילמנו למעונות הפרטיים מחיר שלא איפשר למעון לתת את השירות, היה הפיקוח מעין מעשה לא הוגן כאשר בא בתביעות על דבר שהמשרד אינו מסמן אותו כפי שצריך, ואילו כיום, לאחר שהגענו לאותם המדרים, חייב להיות פיקוח רציני הרבה יותר שיאפשר פעילות שיקומית טובה יותר מזו של היום.

באשר למוסד "יקום": מוסד זה עבר בינתיים לבעלים חדשים והוכנסו בו הרבה שיפורים ושיפוצים. אנחנו שומעים, הן מההורים והן מהעובדים, שמצבו של המוסד שופר בהשוואה למצבו כשהיה בידי הבעלים הקודמים.

בשנים הקרובות נעמוד בוודאי בפני דילמה לא קלה ונצטרך לחשוב אם ליזום הרחבת המערכת של המוסדות הפרטיים, למרות שהצהרנו על מדיניות הפוכה, בגלל הלחץ שיופעל עלינו להשיג מפגרים ממתינים. אני יכול היום לומר בלב שקט שסגירת פנימיות פרטיות - וסגרנו בשנה האחרונה מספר לא מבוטל של פנימיות פרטיות - היתה מוצדקת. אני לא שקט ביחס לעובדה שאותם 350 מפגרים שהיו בפנימיות הפרטיות ושנקלטו במעונות אחרים תפסו מקומות של ילדים חדשים שהמתינו, אבל אני עדיין סבור שעשינו מעשה נכון. יחד עם זאת, אם הלחץ יילך ויגבר נצטרך לחשוב מחדש על הענין, תוך כדי בחינה מדוקדקת, כי יש היום מעונות פרטיים שהם לתפארת ושאפשר לשבח אותם.

י. בארי:
לפני כשנה הגשתי לאנשי משרד הסעד שאילתה בענין מעון ילדים בנס-ציונה על האספקט הבטיחותי והשמירה ועד היום לא קיבלתי עליה תשובה.

א. לנגרמן: אבדוק את הענין.

ג. מסקנות הוועדה בנושא: מצב המעונות למפגרים והמחסור בתוכניות לשיקום - הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת מנחם יריד

המבוא למסקנות:

א. לנגרמן:

בקטע האנמר שהוצאות החוסים נעוה ק-965 ל"י ל-2529 ל"י לחודש צריך לבוא תיקון, כי בינתיים נקבעו תעריפים חדשים - מ-2,200 עד 2,800 ל"י לחודש, בהתאם לסוגי האוכלוסיה במעון.

היורח. גרוסמן:

אפשר להוסיף שבימים האחרונים נתקבל תיקון של התעריפים, ולציין את התעריפים החדשים.

א. נמיר:

מובנת לי הקפיצה מ-965 ל"י במינימום ל-2,200 ל"י. אבל מדוע הקפיצה הקטנה כל כך במכסימום מ-2,529 ל"י ל-2,800 ל"י. נראה לי שעליה זו אינה מכסה אפילו את עליית האינדקס שהיתה בשנה אחת. איך סכום זה הופך להיות יותר ריאלי?

ס. יריד:

עלינו לציין בסיום המבוא שסיום קביעת התקנים למעונות ויישומם מחייבים את ההעלאה בתשלומי המשרד לכיסוי הוצאות החוסים.

א. לנגרמן:

התקנים מחייבים תוספת עלות, אבל תוספת זו עדיין לא משתקפת במלואה, אלא אולי בחלקה, בתעריפים החדשים.

א. נמיר:

נאמר במבוא כי הערכת המשרד היא כי העלות הממוצעת לחוסה היא כ-2,000 ל"י. לאור התעריפים החדשים הערכה זו של העלות הממוצעת איננה מדויקת - הלא מדובר על מינימום של 2,200 ל"י ועל מכסימום של 2,800 ל"י - מה גם שאני מניחה שאפילו המחירים החדשים אינם ריאליים. אולי היה צריך לנקוט בשני מספרים: במספר של העלות הריאלית ובמספר המבטא את השתתפות המשרד באחוזים בעלות הריאלית.

ב. צ. קשת:

אינני יודע אם כדאי לציין את כל המספרים הללו. ראשית כל, אינני בטוח אם בוטל לגמרי התשלום של 965 ל"י ובמקומו ישולמו 2,200 ל"י ועד 2,800 ל"י, כי אותו תשלום של 965 ל"י נגע בעיקרו למוסדות הנוצריים, למקומות שהחזקה לא היתה ממשלתית אלא ציבורית או פרטית ואינני בטוח שמשרד הסעד מותר היום על החזקה מתקציבם ומכסה את מלוא העלות. אם זה אמנם כך, אל נעשה את הטעות ונכתוב דבר שאחר כך אפשר יהיה לתבוע אותו על סמך הודעה זו.

גם הסכומים החדשים אינם מתקבלים על הדעת, כי 2,200 ל"י עד 2,800 ל"י הם בניגוד גמור ל-2,500 ל"י שנתתם קודם. ברור שסכום של 2,500 ל"י שנתתם קודם והספיק לפני שנה איננו יכול להספיק היום, בלי כל תקן, והיום - כאשר מוסיפים עוד תקן - בוודאי שזה אבסורד.

הדבר הטוב שהיה בבשורה שנישר לנו מר לנגרמן הוא שסוף סוף נקבע תשלום אחיד עבור כל ילד.

ס. יריד:

את הפיסקה האומרת "כאשר הערכת המשרד היא כי העלות הממוצעת לחוסה היא כ-2,000 ל"י לחודש יש למחוק, היא מיותרת. נסיפה של המבוא צריך לכתוב כי משרד הסעד מקציב את הסכומים על פי סוגי הטיפול, ולאחרונה - לאחר השינוי בתקנים וברמת השירותים - מודיע משרד הסעד שהם שונו ל-2,200 ל"י עד 2,800 ל"י.

א. לנגרמן:
לצורך החריפים אנחנו מחלקים את הפנימיות לשלוש מערכות: מעונות ממשלתיים שהם בבעלות הממשלה; מעונות פרטיים שהם בבעלות פרטית ומעונות ציבוריים שהם בבעלות ציבורית. בשני סוגי המעונות הראשונים אנחנו משלמים את מלוא העלות, משום שלא למוסד הממשלתי יש הכנסות נוספות לדמי החזקה ולא לאיש הפרטי.

א. גיבלבר: ההורים לא משתתפים?

א. לנגרמן: השתתפות ההורים היא בהחשבונות נפרדת בינינו לביין ההורים.

א. נמיר: זה דבר שכמעט לא מחבצע.

א. לנגרמן: מחבצע.

הורים של כל מפגר מעל גיל 18 פטורים כיום מכל חשלום עבור החזקת ילדם בפנימיה, כאשר בהסדר שנעשה עם הפעלת חוק ביטוח נכות במסגרת הביטוח הלאומי נקבע הסכום של חלוקת הגימלה למפגר הנמצא בפנימיה.

א. נמיר: וזה מבוצע?

א. לנגרמן: בהחלט.

בהסכמת ההורים או הארגון היציג של ההורים ובהסכמת משרד האוצר הולכים 50% מן הגימלה לאוצר המדינה לכיסוי הוצאות החוסה וזו השתתפות ההורים; 20% מהגימלה מקבלים ההורים עבור הוצאות משוערות שיש להם בגין הילד הנמצא בפנימיה; 30% הנוותרים מופיעים כפרט חקציבי נפרד במסגרת חקציב משרד הסעד והם מיועדים לשפור התנאים בפנימיות.

ב.צ. קשת: בכמה כסף מתבטאים 100% גימלה לפרט?

א. לנגרמן: היום הגימלה היא 750-760 ל"י לחודש.

לגבי אותם 30% ההולכים למשרד הסעד יש ועדה משוחפת של הממשלה ושל אק"ם הדנה על הקצאת הכספים.

הורים של ילדים שלמטה מגיל 18 ושאינם זכאים לקיצבת נכות בהתאם לחוק משתתפים בהחזקת ילדיהם במעון בהתאם לסקאלה שהיא פרוגרסיבית להכנסתם והמתבטאת ב-80 ל"י לחודש במינימום ועד 850 ל"י לחודש במכסימום. היחידה מתכסה על ידי הממשלה ובמקרה שלנו גם על ידי הרשות המקומית כאשר החלוקה היא - 75% הממשלה, 25% הרשות המקומית.

א. נמיר: מה לגבי ילדים שאינם במוסד?

א. לנגרמן: באשר לילדים הנמצאים במסגרת קהילתית שגם היא ממומנת על ידי הממשלה, שוב באותו שיעור - 75%

הממשלה, 25% הרשות המקומית: ילדים בגיל 18 ומעלה הנמצאים במסגרת קהילתית וזכאים לקבל קיצבת נכות בחוק החריף משלמים 10% מן הקיצבה בלבד. כלומר, אם קיצבת נכות היא בשיעור 750 ל"י ישלמו עבור החזקת המפגר במסגרת קהילתית 75 ל"י. גם למפגרים שגילם נמוך מגיל 18 והנמצאים במסגרת קהילתית יש סקאלה של השתתפות שנעה בין 40 ל"י לחודש ועד 150 ל"י לחודש, שוב בהתאם להכנסת ההורה.

א. נמיר: מי גובה את התשלום?

א. לנגרמן: אנחנו. זה חלק מההכנסה של המשרד, מחקציבו ואפשר לבדוק ולראות בחקציב מהם הסכומים שיש

בהם הכנסות מיועדות.

א. נמיר: איזה חלק מהסכום שעולה מתן השירות למפגר מהווה התשלום של ההורים?

א. לנגרמן:
 אצל בני 18 ומעלה הנמצאים במוסד פנימייתי, ששם ההפרשה היא 50% לצורך החשקתם, זה עשוי להגיע ל-10% עד 20% של העלות; מתחת לגיל 18 זה עשוי להגיע ל-4% - במקרה של מעוטי הכנסה, כי איננו פוטרים אף אדם החשולם מינימום - ועד 25%-30%. אותן פרופורציות קיימות פחות או יותר במסגרת הקהילתית חוץ מאשר לגבי בני 18 ומעלה ששם החשולם הוא אחיד. אם מדובר במעון יום הרי ההשתתפות של 10% קטנה מן העלות, ואם מדובר במע"ש הרי יש גם הכנסות מעבודת המפגרים.

ב.צ. קשת:
 הסכומים שמצויינים כאן ניתנים גם למעונות משפחתיים ולמשפחות אומנות?

א. לנגרמן:
 לא. למוסדות פרטיים ולמשפחות אומנה יש תעריפים נמוכים יותר.

אח המעונות הציבוריים יש לחלק לשניים: יש מוסדות ציבוריים שמאחוריהם אין קופה ציבורית, אין מי שיוסיף ליה אחת אלא מה שבא מתקציב הממשלה ולמעשה הם אינם שונים בענין זה מהמוסדות הממשלתיים. יש מוסדות ציבוריים, כגון מוסדות כנסייתיים, שיש גם קופה ציבורית שגם היא משתתפת בהחזקה הילדים. באותם מוסדות איננו משלמים את מלוא העלות.

נכדכיח המקרים דמי החזקה שאנחנו משלמים זו העלות של הילד, למעט במוסדות ציבוריים כגון אלה שבבעלות כנסייה שהם למעשה המוסדות היחידים שבהם יש השתתפות גם מצד המוסד עצמו. אלה הם המוסדות היחידים שבהם דמי החזקה אינם משקפים את מלוא העלות. בשאר המקרים משקפים דמי החזקה את מלוא העלות.

א. נמיר:
 אם כן, 2,800 ל"י זו העלות הריאלית?

א. לנגרמן:
 שני המספרים שנזכרים במסקנות-965 ל"י ו-2529 ל"י מציינים את הפער בין החשולם הנמוך ביותר במעון הפרטי לבין החשולם הגבוה ביותר במעון ממשלתי וציבורי. כאשר אני מדבר על 2,200 ל"י עד 2,800 ל"י חשולם למעונות פרטיים אני לא בא לסגור את הפער של 2,529.

א. נמיר:
 כלומר, 2,800 ל"י זו לא העלות הריאלית?

א. לנגרמן:
 אם שילמנו למעון פרטי 965 ל"י הרי היה זה סכום שלא ענה לדרישות שאנחנו עצמנו דרשנו מן המוסד לגבי החזקתו של הילד - והיה זה מעין מעשה רמיה.

ב.צ. קשת:
 גם היום תעשה את זה.

א. לנגרמן:
 לא, וזו הבשורה, כי כאשר 2,529 ל"י ששולמו למעון ממשלתי ביטאו את העלות הריאלית, קיבל המעון הפרטי רק 965 ל"י.

ב.צ. קשת:
 ותמשיכו בזה כי אמת שגם כיום הם לא יקבלו את מלוא העלות כיוון שיש קופה ציבורית.

א. לנגרמן:
 אני מדבר עכשיו על מוסדות פרטיים, לא על מוסדות כנסייתיים.

ב.צ. קשת:
 אם כן, אל חדבר על 965 ל"י.

א. לנגרמן:
 מדוע לא? אני מדבר על מוסדות פרטיים. כאשר נכנסתי לתפקידי בראשית 1976 קמה סערה גדולה של המוסדות הפרטיים שהתארגנו ע"פ הופיעו בפני היושבת-ראש עם עורך-דין מוינסקי. נכנסנו לתמונה כדי לראות מה מתרחש והסתבר שלפני כחמש-שש שנים הכינו סל מסויים שקבע את העלות פר-ילד ובהתאם לסל זה שילמו. במשך הזמן היו אמנם עדכונים של התייקרויות, אבל עדכונים אלה

א. לנגרמן:

לא ענו על צרכים שהשתנו, כמו כוח אדם וכיוצא בזה ולכן גדל הפער בצורה בלתי מחקבלת על הדעת. אמרתי: הבנה גבנה שיטה שבה עבור אותו תשלום שאני משלם אוכל לדווח מן הבעלים הפנטיים של המענק - אשוי אפחזו דורשים ממנו ולא נגיע למצב שאותם בעלים פרטיים של המענק יטענו שבסכום שאני נוהג להם הם אינם יכולים למלא את הדרישות. אמרתי: הבסיס חייב להיות כזה שאכן יענה על הדרישות שלנו, גם אם הדרישות האלה לא חענינה על כל מה שהתקנות החדשות קובעות, כאשר לכך נגיע בהדוגה. כשישנה קופה ציבורית אני יכול לטעון שאמנם עלות הילד היא בסכום מסויים אבל לא אוכל לשלם את כל העלות אלא דק חלק ממנה כאשר היתרה חשולם על ידי הקופה הציבורית. כאשר מדובר במסגרת ממשלתית, לא כל שכן פרטית, אני חייב לשלם עבור כל השירותים שאני מבקש.

בהחאם לבסיס זה שנקבע הזמנו עבודה אצל חברה כלכלית שנחחה את כל מרכיבי העלות לפי כל מיני אינדיקטורים אפשריים - זה ארך כמה חודשים - וכך הגענו לעלות הריאלית של החזקת הילד. מדוע אין מחיר אחיד? - כי יש סוגים שונים של ילדים. יש סוג ילדים שמצויך פחות כוח אדם; יש סוג שמצויך יותר כוח אדם; יש סוג שמצויך טיפול תרופתי ואז דרוש תקציב גדול יותר לתרופות, ואילו אחרים אינם זקוקים לכך. מכאן ההבדל שבין 2,200 ל"י ל-2,800 ל"י.

א. נמיר: הממוצע הוא בין שני המספרים האלה?

א. לנגרמן: כן.

המשא ומתן עם המעונות הפרטיים החחיל ביולי או בספטמבר 1975 ואז הושג הסכם עם האוצר שכאשר ייעשה החשבון יחוקנו כל החעויפים וטרואקטיביה מיולי 1975 לגבי אותם מרכיבים שטיעונים של בעלי המעונות הפרטיים היה צודק. בינתיים היתה התייקרות וכל מה שניתן, ניתן על החשבון. אמנם השאירו את הסכום של 965 ל"י כסכום בסיסי, אך במציאות קיבל כל מוסד עוד איקס לירות על החשבון כי צריך היה לתת עבור ההתייקרות.

א. נמיר: ממתי קיים המחיר של 2,529 ל"י?

א. לנגרמן: במוסדות הממשלתיים היה זה המחיר המעודכן פחות או יותר לספטמבר-אוקטובר 1976.

א. נמיר: והפרש הזה של כ-270 ל"י שבין 2,529 ל"י ל-2,800 ל"י מבטא את ההתייקרות הריאלית שחלה בהחזקת ילד באותם מוסדות?

א. לנגרמן: 2,800 ל"י הוא סכום שאינו משקף עדיין את מה שהתרחש בחודשים אלה, אבל הוא משקף את מה שקרה עד 1 באוקטובר.

א. נמיר: אני חושבת שמה שנקבע עכשיו אינו סכום ריאלי.

א. לנגרמן: הוא בהחלט ריאלי.

היו"ר ה. גרוסמן: אנחנו עוסקים במבוא בהגדרת העובדות ועדיין לא בהמלצות. אף דעתנו נביע בהמלצות.

ב.צ. קשת: בקטע האחרון של המבוא יש להפריד בין הפיסקה שמדברת על דעתם שלנציגי אק"ם לבין הנחונים שמסר משרד הסעד לוועדה.

אינני מציע שנסחבך במספרים אלא נכתוב כי לפי הנחונים שנמסרו היו הבדלים בחלומים עבור החזקת ילד בין המעונות השונים וכעת מודיע משרד הסעד שנקבעה דרגה אחידה למוסדות ציבוריים, פרטיים וממשלתיים שנעה בין 2,200 ל"י ל-2,800 ל"י. בהמלצות נחייחם לדרגה זו ונאמר אם היא מספיקה או לא.

נראה לי שכאשר אנחנו אומרים שהיה פער גדול
יש לציין את הסכומים שביניהם היה הפער.

היו"ר ח. גרוסמן:

יחד עם זאת אני מסכימה שנציין את מה שהציע
חבר-הכנסת ידיד לציין, שבעקבות התקנת תקנים אחידים לכל המוסדות
העלה משרד הסעד את התשלום.

אבל מר לנגרמן טוען שהתשלום אינו כולל את
התקנים.

א. נמיר:

אפשר לכתוב: "כדי להביא לחלום מלא עבור העלות
נעשה הסכם בין משרד הסעד לבין המוסדות

א. לנגרמן:

הפרטיים שהעלה את דמי ההחזקה למחיר העלות המלא כפי שהוא קיים." זה
לא כולל את התקנים.

אינני יודעת אם זה באמת מחיר העלות המלא כפי
שאתה אומר. לא בדקתי.

היו"ר ח. גרוסמן:

דעתי היא שאנחנו צריכים להכניס את המספרים
ולומר שלאחרונה החליט משרד הסעד לצמצם את הפער בין הסוגים השונים של
המוסדות והעלה את ההקצבה לסכומים שבין 2,200 ל"י ל-2,800 ל"י. וזאת
מבלי לומר אם הסכום ריאלי או לא.

האם ההבדל בין 2,200 ל"י ל-2,800 ל"י הוא
ההבדל שבין מוסדות פרטיים ומוסדות ציבוריים

א. נמיר:

או ששני המספרים מתייחסים לשני סוגי המוסדות?
הם מתייחסים למוסדות פרטיים וציבוריים. אמרת
שהסכום מתקרב עכשיו לעלות שקיימת במוסדות

א. לנגרמן:

הממשלתיים.

כלומר, בעבר היתה חלוקה בין מוסד פרטי ובין
מוסד ציבורי. עכשיו ההבדל בין 2,200 ל"י
ל-2,800 ל"י אינו נקבע לפי ההשתייכות אלא לפי סוגי המוסדות.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבקש לא לפרסם מספרים על העבר.

ב.צ. קשת:

אני בעד כתיבת המספרים.

א. נמיר:

המשפט על הערכת המשרד לגבי העלות הממוצעת גם
הוא מחוייב תיקון, כי לא יכול להיות שהעלות הממוצעת בין 2,200 ל"י
ל-2,800 ל"י היא 2,000 ל"י.

העלות הממוצעת היא חסרת חשיבות כי זה לא דבר
אופרטיבי.

א. לנגרמן:

אני מציע שנמחק את המספרים של העלות הממוצעת
וגם את המספרים שהיו בעבר, היות והמספרים

ב.צ. קשת:

2,200 ל"י-2,800 ל"י, אינם מתייחסים למספר 965 ל"י שהיה בעבר. גם עכשיו
ימשיך משרד הסעד לחת למוסדות של הכנסיה 965 ל"י, ואפילו אם יעלה את
התשלום הוא לא יגיע ל-2,200 ל"י, כי גם להבא תמשיך הקופה הציבורית
להשלים את הסכום של העלות הריאלית.

הוויכוח אינו על מספר זה או אחר כי את המספרים
אפשר לעדכן. דעתי היא שעלינו לומר מה היה הסכום

היו"ר ח. גרוסמן:

הנמוך ביותר במוסדות הפרטיים - לא הכנסתיים - כי צריך לפרסם מה היה
הסכום בעבר ומה הסכום כיום.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לפרסם במבוא את המספרים המתייחסים
לתשלומי משרד הסעד למעונות לכיסוי
הוצאות החזקה החוסים, בעבר ובעתיד.

אני מציע למחוק את המשפט בקשה לעלות הממוצעת.

ב.צ. קשת:

הוחלט: למחוק את המשפט על העלות הממוצעת.

אח הצעת חבר-הכנסת ידיד ביחס להעלאה המחייבת מן החקנים החדשים אני מציעה להכניס בהמלצות

היו"ר ח. גרוסמן:

שלנו ולא במבוא.

בקטע השני של המבוא אני מציע לציין קודם כל אח מה שיש ורק אחר כך לכחוב שעוד-תכ-600-650

ב.צ. קשת:

מפגרים ממחינים לסידור.

אני חושב שעלינו להתייחס במסקנות לא רק לאלה שממחינים אלא גם לאלה שכלל לא אובחנו עדיין והם רבים, אחרת יוצא שכל בעיית המפגרים מסתכמת באותם 600-650 ממחינים.

בהחלט.

א. לנגרמן:

מהם אותם 11 מעונות ציבוריים?

א. נמיר:

יש שני סוגים של מעונות ציבוריים: יש סוג של מעונות ציבוריים שמאחוריהם עומדים אוגונים

א. לנגרמן:

ציבוריים כמו כנסיות, כמו "בית-אליהו" בבאר-שבע שמאחוריו עומדת האגודה האנטרופוזופית הישראלית, ויש "כפר נעורים", "נופים", "כפר נחמן" שמאחוריו עומדת הממשלה באמצעות גוף ציבורי.

פרטנו כמה מפגרים מחוץ 4,000 נמצאים במעונות ממשלתיים והייתי מבקשת שיפורטו גם מספרי המפגרים

א. נמיר:

במעונות פרטיים ובמעונות ציבוריים, על מנת שנראה מה חלקם של המעונות הפרטיים ומה חלקם של המעונות הציבוריים.

ניתן את כל הרשימה, עם החלוקה המספרית.

א. לנגרמן:

נחקר את המבוא לפי מה שסנכם ובפעם הבאה נעבור לדיון במסקנות עצמן מבלי לחזור אל המבוא.

היו"ר ח. גרוסמן:

ד. סדר עבודת הוועדה

ביקשתי לכנס בשבוע הבא את הוועדה לענין עדכון קיצבאות הסעד והביטוח הלאומי. בוועדת השרים לעניני רווחה הוחלט שעדכון הקיצבאות יהיה אחת לשלושה חודשים, אך בלחץ משרד האוצר הוחלט שעדכון הקיצבאות האלה יהיה אחת לחצי שנה, כאשר הנתונים לפיהם מעדכנים הם באיחור של שנה ואז יוצא שהפיגור בעדכון יהיה פיגור של שנה וחצי, למעט במקרה של ארוע דוסטי.

א. לנגרמן:

חיקון: הוחלט שאם מעדכנים אחת לשישה חודשים מעדכנים על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשלושת החודשים האחרונים. את יולי עדכנו על פי ינואר-פברואר-מארס.

בחקופה של אינפלציה דוהרת כמו עכשיו יש מקום לדיון בוועדה על כל נושא הקיצבאות. אני מציעה שנזמין את מנכ"ל משרד הסעד - שר-העבודה שהוא עכשיו גם שר הסעד טען בפני אהמול שעדיין לא למד את הנושא כדי להופיע בוועדה - מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ונציג של האוצר.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מבקש שנזמין גם את השר הלל שהוא יושב-ראש ועדת השרים לעניני רווחה.

מ. ידיד:

אינני מתנגדת.

היו"ר ח. גרוסמן:

הייתי דווח לכלול בדיון זה נושא אחר שאינני מצליחה להגיע בו לטיפול במשך הסעד - נושא החזקה הילדים הנשלחים על ידי האגפים לעבודה סוציאלית למעונות היום שמקיימים

א. נמיר:

א. נמיר:

ארגוני הנשים. האמהות ששכרן נמוך אינן יכולות לשלם 600 ל"י, במשרד הסעד לא מכירים בעלות שלנו והדבר מביא לידי כך שמהמזב מחמיר. אני מבקשת לקשור את הנושא הזה בדיון על הקיצבאות כי אני לא רואה שום מקור כספי אחר אלא באפשרות שדיון סכום כסף מן הגימלאות הישירות לשירותים הללו.

צ. לינקר: (1) אני תומכת בהצעת חברת-הכנסת נמיר ומבקשת להרחיב את הדבר גם ליום לימודים ארוך בבית-הספר.

היו"ר ח. גרוסמן: יום לימודים ארוך הוא מענינה של ועדת החינוך והתרבות.

צ. לינקר: (2) הייתי רוצה לדעת אם יש איזה חוק המחייב תעשיות להעסיק מפגרים כשם שקיים חוק לגבי נכי צה"ל?

היו"ר ח. גרוסמן: אין חוק כזה.

במסגרת המסקנות שנוציא בקשר למפגרים את יכולה להציע לנו הצעה לגבי העסקת מפגרים.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00